

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Pranciškus, kapitalizmas ir Lietuva

2013-11-02

ŽURNALAS: LITERATŪRA IR MENAS

TEMA: Publicistika

AUTORIUS: Andrius Martinkus

DATA: 2013-11

Prieštaringų vertinimų audrą Vakarų krikščioniškame ir postkrikščioniškame pasaulyje sukėlęs popiežiaus Pranciškaus interviu Italijos jėzuitų žurnalui „La Civiltà Cattolica“ (rugsėjo 19 d.) Lietuvoje liko beveik nepastebėtas. Banalus lietuviškas provincialumas? „Mes negalime užsispyrę koncentruotis tik į problemas, susijusias su abortais, gėjų santuokomis ir kontraceptinių metodų taikymu“, – štai popiežiaus žodžiai, kuriuos lydėjo bažnytinių ir antibažnytinių liberalų euforija ir daugelio vadinamųjų „konservatyvių“ katalikų suglumimas ir kritika. Net Barackas Husseinas Obama išreiškė savo susižavėjimą. Turint omenyje homofilišką (t. y. antihomofobišką) didžiosios Lietuvos (kaip, beje, ir Vakarų) žiniasklaidos dalies orientaciją, atrodytų, būtų galima tikėtis, kad popiežiaus paskelbta „geroji naujiena“ taps žinia „numeris vienas“ popieriniuose ir elektroniniuose lietuviškuose puslapiuose, – kaip tai atsitiko, pavyzdžiui, tokiaame globaliame „pažangios“ lytinės orientacijos propaguotojyje kaip „Yahoo“, kurio elektroninio pašto paslaugomis naudojasi šio teksto autorius. Gal nuo pagundos pontifiko žodžiuose pamatyti daugiau, negu buvo pasakyta, mūsų liberalus apsaugojo kitas to paties interviu sakiny? „Bažnyčios požiūris minėtais klausimais yra aiškus, ir aš esu Bažnyčios sūnus, bet nemanau, jog apie šias problemas dera kalbėti visą laiką“, – pasakė Pranciškus. O juk kai kas šiai pagundai pasidavė. Antai abortus palaikanti JAV organizacija „Pro-Choice America“ („Amerika už pasirinkimą“) suskubo net padėkoti popiežiui. Tačiau jau kitą dieną (rugsėjo 20) po didelį triukšmą sukėlusio interviu Pranciškus susitikime su katalikais ginekologais griežtai pasmerkė abortus kaip „išmetimo kultūros“ manifestaciją. „Kiekvienas negimęs kūdikis, neteisingai pasmerktas būti pašalintas, turi veidą Dievo, kuris buvo pasaulio atstumtas dar prieš gimdamas ir iš karto po to“, – kalbėjo popiežius. Vis dėlto Pranciškaus interviu ir jo pozicijos patikslinimas katalikų pasaulyje buvo sutikti labai rimtai. „Ačiū popiežiui Pranciškui, kad visais svarbiais klausimais kalba su meile, bet aiškiai, nieko nevyniodamas į vatą“, – tokį komentarą po minėtu popiežiaus susitikimą su katalikais gydytojais aprašančiu straipsniu (www.propatria.lt) parašė Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Kiek žinau, ganytojas komentarus rašo labai retai.

Nėra jokie prieštaravimo tarp Buenos Airių arkivyskupo kardinolo Bergoglio, vienos lyties asmenų „santuokas“ pavadinusio „velnio darbu“, ir plačiai liberalios pasaulinės

žiniasklaidos išreklamuoto popiežiaus Pranciškaus pasisakymo apie homoseksualus: „Kas aš toks, kad juos teisčiau?“ Nėra jokio pagrindo manyti, kad buvusio Buenos Airių arkivyskupo, gėjų „santuokas“ vadinusio „destruktyviu puolimu prieš Dievo planą“, nuostata pasikeitė (ar pasikeis) jam tapus popiežiumi. Pranciškaus pirmtakas Benediktas XVI ne tarp vyro ir moters sudarytų „santuokų“ įteisinime išvelgė „išžengimą iš visos žmonijos moralinės istorijos“. Popiežius Pranciškus, be abejo, laikosi tos pačios nuomonės. Tačiau XXI a. pradžios žmonijoje Dievo planas puolamas ir iš žmonijos moralinės istorijos išžengiama *ne vien* dekonstruojant „tradicinę“ šeimą. Popiežiaus Pranciškaus „neturtingos ir vargšams skirtos Bažnyčios“ vizija iškyla pasaulyje, kuriame praraja tarp turtingųjų ir vargšų kartu su neregėta technologine pažanga kaip niekada anksčiau žmonijos istorijoje kelia grėsmę pačiai *homo sapiens* rūšies biologinei vienybei. Šiandien mes gyvename ne vien pasaulyje, kuriame tos pačios lyties asmenų „šeimose“ auga vaikai, bet ir pasaulyje, kuriame vieni *homo sapiens* rūšies atstovai negali patenkinti savo elementariausių poreikių, o kiti *homo sapiens* rūšies atstovai ruošiasi proveržiui į transhumanišką būvį, dabartinį žmogų peržengiančią tikrovę, kuri būsianti esminiu žmogaus pagerinimu, ligų, kančios ir gal net mirties įveikimu. (Išsami informacija apie transhumanizmą pateikiama Pasaulinės transhumanistų asociacijos svetainėje humanityplus.org) Popiežius Pranciškus vadovauja Bažnyčiai pasaulyje, kuriame daugybė žmonių *vis dar* miršta iš bado, o kai kurie kiti žmonijos atstovai *jau* regi iki šiol religijos privilegija buvusio nemirtingumo pažado išsipildymą vis didesnę pagreitį įgaunančioje mokslo ir technologijų pažangoje. Kaip „pažangios“ šeimos ir lyties sampratos, taip ir pasaulinė ekonominių santykių sistema, kurioje mokslo ir technologijų pažanga vieniems laiduoja galimybę po mirties būti užšaldytiems skystajame azote ir tokiam būvyje laukti atgaivinimo ateityje (vadinamoji krikonika), o kitiems – pavyzdžiui, Kalkutos gatvių bedaliams – negali laiduoti netgi minimalių orios žmogiškos egzistencijos sąlygų, gimė Vakarų krikščionybės istoriniame areale. Tame pačiame istoriniame areale gimė ir marksizmas, tapęs teoriniu pagrindu vienam didžiausių socialinės inžinerijos eksperimentų per visą žmonijos istoriją. Šio eksperimento auka XX a. viduryje buvo tapusi ir Lietuva, o vienintelis mūsų šalį aplankęs popiežius suvaidino svarbų vaidmenį kovoje su komunizmu.

Griežta antikomunistinė iš komunizmo pavergtos Lenkijos kilusio palaimintojo Jono Pauliaus II nuostata lėmė jo nedviprasmišką kai kurių Lotynų Amerikos teologų plėtotos „išlaisvinimo teologijos“ (kurioje buvo marksistinės „klasių kovos“ doktrinos motyvų) nepriėmimą. Tačiau jau jo įpėdinis Benediktas XVI (kaip kardinolas Ratzingeris, vadovavęs Tikėjimo doktrinos kongregacijai, beje, labai prisidėjęs prie „išlaisvinimo teologijos“ kritikos) tos pačios Tikėjimo doktrinos kongregacijos prefektu 2012 m. paskyrė arkivyskupą Gerhardą L. Muellerį, atvirai simpatizuojantį „išlaisvinimo teologijai“ ir vieno iš šios teologijos „tėvų“, Peru dominikono Gustavo Gutierrez, draugą. Kaip ir kardinolo Bergoglio, tapusio popiežiumi Pranciškumi, atveju, kardinolo Ratzingerio, tapusio popiežiumi Benediktu XVI, atveju nebuvo jokio prieštaravimo. Komunizmas žlugo. Dabar visur pasaulyje (arba beveik visur, jei išimtimis laikysime tokias šalis (kiek jų?) kaip Šiaurės Korėja) – kapitalizmas. Jonas Paulius II ir Benediktas XVI buvo gyvi dviejų XX a. socialinės inžinerijos eksperimentų – komunistinio ir nacionalsocialistinio – liudytojai. Abu šie eksperimentai buvo iš esmės antikrikščioniški. Abu ypatingu būdu palietė tautas, iš kurių kilo minėti du

popiežiai. (Vokietija buvo marksizmo ir nacionalsocializmo tėvynė, bet kartu ir auka. Komunistinio ir nacionalsocialistinio eksperimento auka tapo ir Lenkija, kuri buvo ir vieno iš bolševizmo korifėjų – „geležinio Felikso“, beje, baigusio Vilniaus gimnaziją – tėvynė.) Ir abu šie eksperimentai buvo atsakas į liberalios demokratijos ir kapitalizmo krizę. Lotynų Amerika, iš kurios atėjo popiežius Pranciškus (pirmasis neeuropietis kapitalizmo epochos Bažnyčios istorijoje ir pirmas, pasivadinęs viduramžių šventojo, gimusio turtingo tarptautine prekyba šilku užsiimančio pirklio šeimoje, bet tapusio neturto simboliu, vardu), pagimdė radikaliausią kapitalizmą kritikuojantį šiuolaikinį krikščionišką teologinį sąjūdį. Kilusioje polemikoje dėl „išlaisvinimo teologijos“ (beje, ir pačiame jėzuitų ordine – turinčiame seną socialinio aktyvumo Lotynų Amerikoje tradiciją; pakanka prisiminti XVII–XVIII a. „jėzuitų valstybę“ Paragvajuje – kurio vadovybė buvo šiai teologijai palanki) kardinolas Bergoglio nebuvo pastarosios pusėje. Tačiau jis visada buvo vargšų pusėje. Todėl ne tik simboliška yra tai, kad rugsėjo pradžioje privačioje audiencijoje Pranciškus susitiko su G. Gutierrezu. Komunizmas žlugo. Dabar visur kapitalizmas. Apsisprendimas už „vargšų Bažnyčią“ reiškia apsisprendimą būti su kapitalizmo aukomis.

Dabartinės Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos tragedijos – vartoti šį žodį mane verčia paprasčiausia statistika (aišku, turiu omenyje ne BVP rodiklius) – prielaidos slypi ne vien jos komunistinėje praeityje ir kapitalistinėje dabartyje, bet daugiausia ir toje istorinėje aplinkybėje, kad pati Lietuvos nepriklausomybė buvo atkurta dviejų konkuruojančių sociopolitinių ir ekonominių sistemų sandūroje. Tame, kad trys Baltijos valstybės iš komunizmo žlugimo visoje postkomunistinėje erdvėje laimėjo daugiausiai (jos laimėjo daugiau nei iš komunizmo išsivadavusios Europos šalys, kurios nebuvo ištrintos iš politinio žemėlapių, daugiau nei buvusios SSRS respublikos, kuriose nepriklausomos valstybinės būties atmintis – dėl ilgesnio buvimo sovietinėje imperijoje – buvo daug silpnesnė, daugiau nei visi tie kraštai – buvusi Jugoslavija, Užkaukazė – kuriuose nepriklausomybę lydėjo didelis kraujas, pagaliau nepalyginamai daugiau už Rusiją, kuri iš komunizmo išsivadavo prarasdama imperiją ir pakludama abejotinos kokybės demokratijos ir oligarchinio kapitalizmo simbiozei), paradoksaliai slypėjo ir didžiulis pavojus. (Reikia pasakyti, kad Lietuva, pirmą kartą savo valstybiniame kūne suvienijusi Vilnių ir Klaipėdą, iš komunizmo žlugimo laimėjo daugiau nei Latvija ir Estija, kurios neteko kai kurių 1940 m. turėtų pasienio su Rusija rajonų, kartu „dovanų“ gaudamos gausias rusakalbių bendruomenes.) Atkūrus nepriklausomybę, Lietuvoje susiformavo specifinis visuomeninis-politinis diskursas, viena vertus, blokavęs rimtą socialinio teisingumo problemos formulavimą (tai buvo laikoma „sovietinės praeities nostalgija“), o kita vertus, neleidęs atsirasti rimtai kritinei analizei to naujo sociopolitinio ir ekonominio būvio, kuriame atsidūrė iš komunizmo išsivadavusi šalis.

Būtent šio visuomeninio-politinio diskurso, socialinį Lietuvoje susiformavusio kapitalizmo blogį skelbusio būtina „laisvės kaina“, egzistavimu galima paaiškinti faktą, kad – kitaip nei mažiau iš komunizmo žlugimo laimėjusiose šalyse – pas mus labai ilgai teko laukti gilesnių ir kritiškesnių kapitalistinės Lietuvos tikrovės apmąstymų. Tik nuo XXI a. pirmojo dešimtmečio vidurio galima kalbėti apie tokius – beje, labai skirtingus – intelektualinius reiškinius kaip, pavyzdžiui, fundamentalus Zenono Norkaus darbas „Kokia demokratija, koks kapitalizmas?“, Vytauto Rubavičiaus „Postmodernusis kapitalizmas“, „Naujosios kairės“ sambūris, Vytauto Radžvilo tekstai. Ateities

istorikams dar teks įvertinti tą žalą, kurią didysis Lietuvos „išsivadavimo pasakojimas“ spėjo padaryti lietuvių tautai, kol pastaroji gavo galimybę gimtąja kalba perskaityti, pavyzdžiui, štai ką: „Išgyventos permainos ir išsiugdyta hermeneutinio „įtarumo“ nuostata autoriui padėjo išvelgti ideologinį ekonominių reformų aspektą ir suvokti gana skaudžią tiesą, kad pats laisvinimasis iš sovietinės ideologijos yra ideologinio pobūdžio ir niekaip neįmanoma aptikti neideologiškos laisvo žmogaus gyvenimo ir saviraiškos srities. Tas „įtarumas“ vertė daryti išvadą, kad visokie „išlaisvinimai“, ypač vykdomi pokomunistinėse šalyse, susiję su naujais pančiais – juos kaip tik ir primeta scientistinės ekonomistinės, „naujosios vadybos“ ideologijos ir įvairūs laisvosios rinkos kultai“ (V. Rubavičius, „Postmodernusis kapitalizmas“, Kaunas, Kitos knygos, 2010, p. 14). Šalyse, kurios iš komunizmo žlugimo laimėjo mažiau nei Lietuva, ši „gana skauda tiesa“ buvo suvokta anksčiau. Lietuvoje „pergalės prieš komunizmą“ motyvas buvo nuolat lydymas (ir tebelydimas) „ekonomikos ekspertų“ (dažnai net nepasakoma, kad tie ekspertai – Lietuvos laisvosios rinkos instituto atstovai) pamokymų per „nacionalinę transliuotoją“. Optimistinė oficiali komunizmo sugriovimo mitologija (kurioje Lietuvai – kaip šaliai, „nuo kurios prasidėjo SSRS griūtis“ – tenka neproporcingai didelis vaidmuo) slepia ne tokią kilnią realybę, kurioje Lietuva buvo ne tik aktyvus istorijos subjektas („komunizmo griovėjas“), bet ir pasyvus objektas, kitos agresyvios ideologijos – neoliberalizmo – auka, bandomoji pelė, viena iš daugelio milžiniškoje postkomunistinėje erdvėje, kurioje laisvosios rinkos kulto žyniai iš vieno globalaus socialinės inžinerijos eksperimento išsivadavusias tautas nubloškė – tai tapo įmanoma dėl komunizmo sužaloto ir daugiau arba mažiau (priklausomai nuo šalies) nutautinto (bent jau gebėjimo suvokti nacionalinį interesą prasme) tų tautų politinio elito – į kitą globalų socialinės inžinerijos eksperimentą. Žvelgiant iš tautinės perspektyvos (kuri, aišku, nėra vienintelė ir savaime suprantama, nes suponuoja tautą ir nacionalinę kultūrą esant *vertybe*, tik reikia priminti, kad „dainuojančią revoliuciją“ dauguma Lietuvos žmonių suvokė būtent kaip *tautinį* atgimimą), demografinės kreivės didžiojoje postkomunistinės erdvės dalyje, kurioje buvo vykdomos neoliberalios „reformos“, galima interpretuoti dvejopai. Oficiali mitologija tai aiškina „pereinamuoju laikotarpiu“, iš „nelaisvės“ išėjusių tautų nemokėjimu gyventi „laisvės“ sąlygomis. Tačiau galimas ir kitas aiškinimas – komunizmo nualintos ir jo *blogio* sąlygomis išmokusios gyventi (ir augti, ką rodo demografinių kreivių kilimas visoje komunistinėje erdvėje) tautos po komunizmo griūties pateko į kito socioekonominio blogio (kurio sąlygomis vis dar neranda būdų išgyventi) jungą. Bet tauta gali būti ir nelaikoma *vertybe* – turiu omenyje *politinę* ir *valstybinę* tautą, o ne tą, kurią „vienija alus ir pergalės“. Vienytis prie televizorių ekranų su buteliu alaus rankoje galima ir būnant Kaune, ir Londone, ir Silicio slėnyje. Tai – „globali Lietuva“, kurioje trečias pagal gyventojų skaičių miestas (po Vilniaus ir Kauno) yra Londonas, kuriame kas antro gimusio kūdikio vardas yra Muhammadas. Nesu principinis Europos Sąjungos priešininkas, bet šis darinys vis labiau virsta tokia „tautų Europa“, kurioje lietuvių tautos vienybė numatyta, regis, „alaus ir pergalių“ pagrindu. Sovietų Sąjungoje lietuviai irgi susivienydavo, kai „Žalgiris“ žaisdavo su CSKA. Oficialaus „išsivadavimo pasakojimo“ požiūriu, lyginti SSRS ir ES yra tokia pati didi nuodėmė, kokia didi dorybė yra lyginti komunizmą ir nacizmą.

Kadangi akademinę spaudą paprastai skaito tik siauras specialistų ratas, leisime sau pacituoti, ko gero, drąsiausią ES projekto apibūdinimą Lietuvos mokslinės literatūros

puslapiuose: „(...) integracija pirmiausia yra milžiniško masto tęstinis socialinės inžinerijos eksperimentas ir projektas, turintis fundamentalų antropologinį ir metafizinį matmenį. Kalbant dar aiškiau, J. Monnet pateiktas Europos integracijos kaip „nesibaigiančio sąmonės transformacijos proceso“ apibūdinimas ir reiškia tai, kad ši „transformacija“ yra ne kas kita, kaip išankstinių apribojimų neturintis ir niekada nesibaigiantis eksperimentas, kuriam vykstant bus nuolat perdirbama pati tikrovė keičiant „pasenusias“ žmogaus ir pasaulio sampratas „naujesniais“ ir „pažangesniais“ jų vaizdiniais“ (V. Radžvilas, „Europos integracijos tyrimai: teorinės paradigmos paieškos“, Politologija, 2009/3 (55), p. 62). Politinės ir valstybinės tautos bei „tradicinės“ šeimos sampratos šiame kontekste, be abejo, suprastinos kaip „pasenusios“ ir keistinos „naujesnėmis“ bei „pažangesnėmis“.

Bolševizmo siautėjimo įkarštyje 1922 m. rusų istorikas ir filosofas Levas Karsavinas tekste „Rytai, Vakarai ir Rusijos idėja“ rašė: „Mes išgyvename galbūt pačią giliausią savo istorinio gyvenimo krizę. Gali būti, kad mes neišgyvensime.“ Rusija išgyveno, bet kaina, kurią sumokėjo rusų tauta ir daugybė kitų tautų už komunistinį eksperimentą, buvo milžiniška. Šiandien lietuvių tauta kartu su kitomis pasaulio tautomis yra įmesta į kito globalaus eksperimento katilą, kuris galbūt yra Apšvietos projekto, pirmą kartą politiškai triumfavo Prancūzijos revoliucijoje, kulminacija. Kaip ir Karsavinas 1922 m., šiandien mes esame tikro revoliucinio virsmo liudytojai. Kaip ir Karsavinas – o gal ir daugiau nei Karsavinas – mes turime pagrindą sakyti: „Gali būti, kad mes neišgyvensime.“ Bet kokių atveju toks sakymas yra daug adekvatesnis grėsmingai tikrovei, kurią oficialios „kalbančios galvos“ – tos išties tragikomiškos figūros – mėgina maskuoti kalbomis apie tai, jog prie NATO ir ES prisijungusi Lietuva „per visą jos istoriją dar niekada nebuvo tokia saugi“. Apie kokią Lietuvą jie kalba? Rašančiam šias eilutes akivaizdu, kad jis ir „jie“ gyvena skirtingose Lietuvoje. Pamenate pasazą iš sovietmečio apie „Lietuvą be lietuvių“? Suprantama, kad kalbėjimas apie „Lietuvą be lietuvių“ NATO ir ES kontekste, Lietuvos „vesternizatorių“ ir „europeizatorių“ požiūriu, yra baisi šventvagystė ir kelia jų įniršį. (*Купит наш разум возмущенный*, – buvo dainuojama rusiškoje „Internacionalo“ versijoje.) Bet nesileiskime įbauginami šio įniršio ir ramiai konstatuokime neoliberalizmo ideologijos – dar vienos nužmoginimo versijos, šalia nacionalsocializmo ir komunizmo – nusikalstamą pobūdį. Pasaulio, kuriame nutautintos (politinės ir valstybinės tautos, ne tos, kurią vienija „alus ir pergalės“, prasme) ir nureligintos (nes vadinamasis „islamo fundamentalizmas“ yra ne religija, o ideologija, kuri vargu ar būtų atsiradusi, jei ne agresyvus vakarietiškas rinkos fundamentalizmas) masės – nuasmeninti „žmogiškieji ištekliai“ – juda paskui bedvasius kapitalo srautus, tvarka yra nusikalstama. Ir čia neturi suklaidinti ta aplinkybė, kad daugelis nejaučia tos tvarkos nusikalstamo pobūdžio. 1937 m. dauguma (koncentracijos stovyklose ir Gulago lageriuose buvo mažuma) tiek nacionalsocialistinės Vokietijos, tiek komunistinės SSRS piliečių, pripažindami tam tikrus savo santvarkų „trūkumus“, be jokios abejonės, nelaike jų nusikalstamomis. Pasakojama, kad kai kurie fanatiški komunistai, net prieš sušaudomi Stalino budelių, skandavo komunizmą ir „tautų tėvą“ šlovinančius šūkius. Šiandienos Lietuvoje irgi esama tokių, kurie tautos nykimo akivaizdoje gieda himnus „geriausiai iš įmanomų“ santvarkų. Tiesa, jau yra ir nemažai tokių (užtenka pasiklausyti, ką šneka į tas radijo laidas, kurios dar nėra cenzūruojamos, prisiskambinę žmonės), kurie kalba apie įvairių gyventojų sluoksnių „genocidą“. Apie tai kalba kai kurie Kovo 11-osios akto signatarai. O visai neseniai apie „kultūros darbuotojų genocidą“ prabilo dabartinis kultūros ministras. Kalbama, kad tuo užrūstino ministrą pirmininką.

Sakoma, kad daug Vidurio Europos žydų nepasitraukė nuo artėjančios žūties, nes buvo suklaidinti Pirmojo Pasaulinio karo patirties. Jie tikėjosi, kad ateis tie patys vokiečiai. Bet atėjo *kitokie* vokiečiai. Straipsnyje „Nuo ko mes bėgome? Komunizmo ir rusiškumo santykio klausimu“ („Į laisvę“, 1971, Nr. 51) Antanas Maceina aprašo Stasio Šalkauskio nepasitenkinimą tuo, kad, 1940 m. bolševikams užėmus Lietuvą, būrys intelektualų pasitraukė į užsienį. Pasak Šalkauskio, „sovietų okupacija nesudaranti Lietuvai kultūrinio pavojaus. Lietuviai intelektualai esą pranašesni už rusus ir todėl sugebėsią jiems atsispirti ir juos gal net pralenkti.“ Nesutikdamas su juo, Maceina argumentavo, kad Lietuvą okupavę rusai jau buvokitokie rusai: „1940 metais Lietuvon atžygiavęs rusas jau nebebuvo caro laikų rusas, su kuriuo Šalkauskis turėjo reikalų ir kurio kultūrą jis piršo Lietuvai kaip vieną iš tautinės sintezės pradų. *Stalino rusas jau buvo komunistas.*“ Ne kitaip yra ir su ta „Europa“, su tais „Vakarais“, į kuriuos mes „sugrižome“. Paskutinis žodis klaidina. Nes dabartinė Europa ir šiuolaikiniai Vakarai nėra tie, iš kurių mes buvome išplėsti 1940 m. Juo labiau tai nėra didžios Vakarų kultūros Vakarai, kultūros, pagimdžiusios Šv. Onos bažnyčią ir Pažaislio vienuolyną. Tai nėra tie Vakarai, kurių kultūros mirtį bedvasėje „civilizacijoje“ aprašė Oswaldas Spengleris. Tai *kitokie* Vakarai.

2013 06 25. G. N. ir R. S. nuotraukos

Popiežius Pranciškus yra iš tos katalikų pasaulio dalies, kurioje buvo pasakyti šie žodžiai: „Bijau, kad labai greitai Evangelija bus uždrausta mūsų šalyje. Visi jos puslapiai yra griunamojo pobūdžio – jie nukreipti prieš nuodėmę. Jei Jėzus pereitų mūsų šalies sieną, jie Jo neįleistų. Jie apkaltintų Jį, Dievažmogį, apšaukdami agitatoriumi (...), kuris kelia sumaištį žmonėse platindamas egzotiškas ir užsienietiškas idėjas, antidemokratinės idėjas, t. y. tokias, kurios nukreiptos prieš mažumą. Prieš Dievą nukreiptas idėjas, nes jie priklauso Kaino klanui. Broliai, jie neabejotinai Jį vėl nukryžiuotų.“ Taip viename iš savo pamokslų kalbėjo Salvodoro kunigas jėzuitas Rutilio Grande. Glaudžiai su „demokratiškiausia pasaulio šalimi“ – tokį JAV apibūdinimą teko išgirsti vienos propagandinės „nacionalinio transliuotojo“ radijo laidos metu – bendradarbiavusio režimo agentai jį nužudė 1977 m. Tėvas Grande buvo San Salvodoro arkivyskupo Óscaro A. Romero draugas. Arkivyskupas Romero režimo žudikų buvo nušautas prie altoriaus Šv. Mišių metu 1980 m. „Demokratiškiausia pasaulio šalis“, agresyviai eksportuojanti *homo sapiens* rūšies biologinę vienybę ardančią, išrinktųjų kastą turtinančią ir milijardus skurdinančią, komfortabiliai po pasaulį keliaujančią „turistus“ aptarnaujančią ir iš savo tėvynių į tremtį „bastūnus“ (Zygmunto Baumano terminai) varančią neoliberalizmo ideologiją, aišku, nėra jokia demokratija. Popiežius Pranciškus yra iš oligarchijų pasaulio, kuriame didžiausia ir galingiausia, be abejo, yra JAV. Skirtingai nuo tėvo Grande, Pranciškus nėra „išlaisvinimo teologijos“ šalininkas. Tačiau jis visada buvo didžiausios ir galingiausios pasaulio oligarchijos remiamų Lotynų Amerikos diktatūrų vargšų pusėje. Beveik iš karto po Pranciškaus išrinkimo buvo atnaujintas arkivyskupo Romero beatifikacijos procesas, sustojęs Jono Pauliaus II popiežiavimo metu. Tai laiko ženklai, kuriuos reikia mokėti skaityti.

Susirūpinęs dėl Rusijos ateities, 1922 m. Karsavinas, būdamas tvirtai įsitikinęs, kad „kelias į žmonijos tikslą eina tik per įgyvendinimą konkrečios kultūros ir konkrečios tautos tikslų“, išpažino viltį: „Bet jei dideli pavojai, didelės ir viltys, ir į jas reikia

tikėti...” Didėjanti socialinė atskirtis ir susvetimėjimas Lietuvoje yra dalelė tos milžiniškos atskirties tarp tų, kurie pasiruošę žengti į transhumanišką ateitį, ir neoliberalizmo nežmoniškai egzistencijai pasmerktų pasaulio vargšų. Pripažinę, kad lietuvių tauta ir Lietuvos kultūra yra dideliame pavojuje, nepraraskime vilties ir tikėjimo. Lietuvai pavojų keliančio blogio aukos yra ir milijardai pasaulio vargšų, meilę kuriems išpažino Pranciškus. Su šiuo trejetu – tikėjimu, viltimi ir meile – ir bandykime žengti į ateitį.